

Projekt Zdravé město Prostějov

Projekt Zdravé město WHO
místní Agenda 21 / LEHAP

2013

O B S A H

- I. Úvod
- I. A Základní informace o projektu
- I. B Důležité dokumenty
- II. Organizace projektu
- III. Partneři projektu
- IV. Hospodaření projektu
- V. Akce a aktivity
- V. A Kritéria místní Agendy 21
- V. B Spolupráce na národní úrovni
- V. C Výběr z uskutečněných akcí pro veřejnost
- V. D Medializace a propagace
- VI. Závěr

I.**Ú v o d****I. A) Základní informace o Projektu Zdravé město a místní Agendě 21**

V roce 1988 iniciovala **OSN – Světová zdravotní organizace WHO** mezinárodní **Projekt Zdravé město (Healthy Cities Project)**, ke kterému přizvala nejvýznamnější evropské metropole ve 30 zemích.

Ačkoliv Zdravé město má organizační zázemí úřadu, není pouhou „úřední aktivitou“. Je především komunitním projektem a otevírá prostor pro posilování aktivity a zájmu obyvatel. Zdravé město se snaží utvářet město jako kvalitní a příjemné místo pro život na základě dohody s jeho obyvateli.

Po roce 1989 se myšlenky uvedeného projektu začaly realizovat i ve městech České republiky. V roce 1994 vytvořilo jedenáct aktivních měst asociaci s názvem **Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR)**. V roce 2000 vstoupil Prostějov do NSZM a v roce 2001 zastupitelstvo města přijalo Deklaraci Zdravého města.

Přínos členství v NSZM ČR:

- zastřešení významnou mezinárodní autoritou (OSN – WHO)
- principy a doporučení EU a OSN pro strategický rozvoj
- informace, služby k finančním zdrojům (dotace, fondy EU)
- síťová spolupráce, výměna zkušeností v ČR i zahraničí
- pomoc při zpracování kvalitní strategie rozvoje
- spolupráce s odbornými partnery v ČR i zahraničí
- dobrá vizitka vůči zahraničí a návštěvníkům

Strategická vize rozvoje místní Agendy 21 v ČR do roku 2020

Existuje značné povědomí o MA21 a o udržitelném rozvoji na místní úrovni jak mezi obyvateli, tak mezi politickou reprezentací – MA21 je vnímána jako prestižní celospolečenská záležitost a respektovaný stabilní nástroj zlepšování kvality veřejné správy.

Do roku 2020 dojde ke zvýšení počtu dobře fungujících MA21 v ČR – obce a další subjekty aktivně usilují o zavedení MA21 a politická reprezentace poskytuje procesům MA21 dostatečnou morální a finanční podporu.

NSZM má 115 členů, s regionálním vlivem na 2652 měst a obcí, ve kterých žije 5,935 milionu obyvatel (56% populace ČR). Z toho počtu pouze jedno město získalo kat. „A“, kat. „B“ získalo a obhájilo 5 měst.

I. B) Důležité dokumenty, které se realizací Projektu Zdravé město naplňují:

1/ AGENDA 21 > místní Agenda 21

Dokument Agenda 21 byl přijat na summitu OSN v roce 1992 v Rio de Janeiru. A kapitola č. 28 se zabývá přímo uplatňováním principů udržitelného rozvoje na místní úrovni.

Lokální neboli místní Agenda 21 (MA21) je založena na komunitním strategickém plánování a dotýká se udržitelného rozvoje města, obce či regionu (tj. rovnováhou mezi hlavními oblastmi rozvoje: sférou hospodářského rozvoje, sférou sociálního rozvoje a oblastí životního prostředí). V procesu je nezbytná účast veřejnosti a otevřený typ spolupráce mezi jednotlivými subjekty, jako jsou veřejná správa, nevládní organizace, podnikatelské subjekty, účelová zařízení, zájmové skupiny, věda a výzkum i laická veřejnost.

2/ ZDRAVÍ 21 (HEALTH 21) > ZDRAVÍ 21 pro ČR -“ Zdraví pro všechny v 21. století”

ZDRAVÍ 21 je evropská strategie, která formuluje základní principy péče o zdraví v jeho nejširších společenských souvislostech - **jako stav celkové fyzické, duševní a sociální pohody a ne pouze absencí nemoci nebo tělesné slabosti**. Zdraví je, obdobně jako v české ústavě, stanoveno jedním ze základních lidských práv a jeho zlepšování hlavním cílem sociálního a hospodářského vývoje.

3/ NEHAP ČR > LEHAP

Akční plán zdraví a životního prostředí ČR (NEHAP ČR) je národní aplikací Evropského akčního plánu (EHAPE), který dohromady tvoří plány jednotlivých států Evropy. EHAPE byl přijat na druhé konferenci ministrů životního prostředí a zdravotnictví v červnu 1994 v Helsinkách, opírá se o metodiku WHO.

NEHAP ČR byl přijat usnesením vlády ČR č. 810 z roku 1998. Dokument obsahuje soubor doporučení směřujících ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v ČR. Zabývá se širokou škálou problémů životního prostředí a koncepční podpory zdraví.

Na NEHAP navazují místní Akční plány zdraví a kvality života (LEHAP).

II.**ORGANIZACE PROJEKTU****Magistrát města Prostějova**

44 184 tis. obyvatel

Statutární zástupce: Miroslav Pišťák, primátor statutárního města
Adresa: nám. T. G. Masaryka 130/14, PSČ 796 01 Prostějov
Telefon: 582 329 111
Fax: 582 342 338
IČ: 002 88 659
DIČ: CZ00288659
Internetová adresa: e-mail: miroslav.pistak@prostejov.eu

Politik projektu: RNDr. Alena Rašková, náměstkyně primátora
od 23. 11. 2010, usnesením č. 11200 zastupitelstva města
e-mail: alena.raskova@prostejov.eu

Kontaktní osoba projektu: PaedDr. Alena Dvořáková, koordinátorka
tel.: 582 329 128, fax: 582 342 338
e-mail: alena.dvorakova@prostejov.eu
web: <http://www.prostejov.eu>

Řídící a realizační tým pro projekt Zdravé město a místní Agendu 21

Tento tým jmenovala Rada města Prostějova ve složení:
RNDr. Alena Rašková, náměstkyně primátora - předsedkyně
Mgr. Ivana Hemerková, náměstkyně primátora
Ing. Lubomír Baláš, tajemník Magistrátu města Prostějova
Ing. Jiří Hloch, ředitel divize FTL – BUS, FTL - First Transport Lines, a. s., Prostějov
Mgr. Eva Zatloukalová, předsedkyně Regionálního sdružení ČSOP IRIS
MVDr. Zuzana Bartošová, pracovnice KHS, územní pracoviště Prostějov
Helena Chalánková, ředitelka OHK Prostějov
Mgr. Jan Nagy, ředitel Městské policie Prostějov
RNDr. Jaroslava Tatarovičová, vedoucí Odboru kancelář primátora
Mgr. Jaroslav Svozil, vedoucí Odboru sociálních věcí
Ing. Martina Cetkovská, vedoucí Odboru životního prostředí
PaedDr. František Říha, vedoucí Odboru školství, kultury a sportu
Ing. Miroslav Nakládal, vedoucí Odboru dopravy
Ing. Kamil Janeček, vedoucí oddělení – Odboru rozvoje a investic
PaedDr. Alena Dvořáková, koordinátorka projektu Zdravé město a MA21

III. PARTNEŘI PROJEKTU

Projekt se opírá o městskou samosprávu, ale spolupracuje s řadou partnerů ve městě, neboť je projektem komunitním. Velmi kladně je třeba hodnotit zájem nových subjektů o spolupráci. V roce 2013 se aktivně připojili dva noví partneři projektu Zdravé město.

- Národní síť Zdravých měst ČR
- Český svaz ochránců přírody
- Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje
- HABRO Prostějov – Ing. Jan Navrátil
- Informační centrum pro mládež při Cyrilometodějském gymnáziu Prostějov
- Kontaktní centrum Želva
- Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje – územní pracoviště Prostějov
- Kulturní klub DUHA Prostějov
- Mateřské centrum Prostějov
- Městská knihovna Prostějov
- Městská policie Prostějov
- Národní dům Prostějov, o.p.s.
- Okresní hospodářská komora Prostějov
- A.S.A. TS Prostějov, s. r. o.
- Filemon & Baucis
- Wagnerova optika
- VitaLitaCentrum s.r.o.
- Lenka Sehnalová
- Okrašlovací spolek v Prostějově
- Podané ruce, o. s. – Projekt OsA
- OS na pomoc zdravotně postiženým LIPKA
- Pedagogicko-psychologická poradna, pracoviště Prostějov
- Policie ČR
- Speciální škola o.p.s.
- SportCentrum Prostějov
- Středisko prevence kriminality městské policie
- Střední zdravotnická škola Prostějov
- Střední odborná škola podnikání a obchodu spol. s r.o.
- mateřské školy města Prostějova
- základní školy města Prostějova
- Nemocnice Prostějov Středomoravská Nemocniční, Člen skupiny AGEL
- Nízkoprahové centrum pro děti a mládež

IV. HOSPODAŘENÍ PROJEKTU

Projekt Zdravé město je financován z rozpočtu města a prostředky jsou součástí rozpočtu kapitoly 10 - kanceláře primátora.

Na mnohé aktivity požádané pod záštitou projektu Zdravé město a místní Agenda 21 byly prostředky čerpány z prostředků ostatních komisí rady města (např. v rámci přidělení veřejné finanční podpory z rozpočtu města), které nejsou v tomto přehledu zahrnuty.

V roce 2013 bylo mezi uchazeče rozděleno celkem 90.000 Kč mezi 13 uchazečů z celkového počtu 19 zájemců. Členové Komise Zdravého města a MA21 rozhodli o výši finančních prostředků na každý projekt. Tato forma finanční podpory je v našem zdravém městě již tradicí.

Výdaje – granty ZM:

název	v Kč
Projekty v rámci grantových témat	90 000,00
CELKEM	90 000,00

Výdaje:

účel čerpání	v Kč
Propagační předměty a materiály	8 990,00
Občerstvení na akce Zdravého města	15 434,00
Služby poskytnuté pro akce Zdravého města	11 900,00
Zpracování a vyhodnocení dotazníků - evr.indikátor A.1	39 000,00
členský poplatek pro NSZM ČR	83 950,00
CELKEM	159 274,00

V. AKCE A AKTIVITY**V. A Kritéria místní Agendy 21**

Cílem Databáze MA21 je poskytnout municipalitám jednoduchý nástroj pro prezentaci jimi naplňované úrovně procesu MA21 dle oficiálně stanovených podmínek. Pro města a regiony je databáze jednoduchým nástrojem pro prezentaci svých aktivit a zároveň je to zdroj informací o rozsahu a kvalitě MA21 v celé ČR

Význam kritérií MA21:

- města, obce i regiony mohou dle jasně definovaných parametrů prokázat, že v praxi uplatňují MA21 a na jaké úrovni MA21 se nacházejí;
- sledování stavu procesu MA21 pomocí Kritérií MA21 může být využíváno jako podpůrný prostředek pro žádosti o granty EU a o podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů (aktivní MA21 budou mít do budoucna větší šanci na tyto zdroje a dotace dosáhnout).

Kritéria MA21 jsou členěna do čtyř základních kategorií „A“ (nejvyšší) – „D“ (nejnižší). Těmto kategoriím předchází ještě tzv. „nultá“ kategorie „Zájemci“. Každá z kategorií má svá vlastní kritéria a jasně měřitelné ukazatele, které hodnotí úroveň realizace procesu MA21 v dané municipalitě. Předpokladem pro splnění celé kategorie je naplnění a zdokumentování všech v ní obsažených Kritérií MA21.

Zdravé město Prostějov každoročně realizuje indikátor ECI/TIMUR A.1 – Spokojenost obyvatel s místním společenstvím v Prostějově. V roce 2013 vyjádřilo spokojenost se životem v Prostějově 84% obyvatel města.

Na základě návrhu Odborné sekce kvality ve veřejné správě byl udělen Prostějovu bronzový stupeň Ceny Ministerstva vnitra za kvalitu ve veřejné správě za rok 2013 za aplikaci místní Agendy 21.

Město Prostějov získalo v roce 2013 kat. „C“, protože byla naplněna kritéria místní Agendy 21 v požadované kvalitě.

V. B Spolupráce na národní úrovni

Účast na celonárodních kampaních:

- Den Země (22. 4.)
- Jarní dny zdraví (druhý týden v květnu)
- Den diabetu (14.11.)
- Evropský den bez aut (22. 9.)
- Dny bez úrazů (v rámci kampaně „Na kolo jen s přilbou od dubna do září“)

V. C Výběr z uskutečněných akcí pro veřejnost

- **duben - říjen 2013** – kampaň „Na kolo jen s přilbou“
- **21. 4. 2013** - Zdravé město Prostějov se připojilo k tradiční akci Den Země - od 9.00 do 12.00 probíhal na nám. T. G. Masaryka Ekojarmark - lidoví řemeslníci, biopotraviny, biozemědělci, Ivan Zwach s obojživelníky a plazy, koza s kůzlaty z kozí farmy Rozinka, hravé aktivity pro děti i dospělé, informační panely, ankety o životním prostředí, výstava vítězných prací z výtvarné soutěže ke Dni Země, informace o činnosti ČSOP, stánek ČSOP a hrála živá hudba
- **květen - září 2013** – provoz cyklobusu
- **14. - 15. 6. 2013** – Kolářovy sady – pokus rekord v počtu přítomných zaregistrovaných účastníků s holemi Nordic walking, pátek byl určený pro školy – 280 dětí, sobota pro veřejnost – 386 obyvatel města
- **26. 4. 2013** – Soutěž „O pohár Zdravého města“
- **11. 6. 2013** – „Řekni ne drogám“ cykloběh napříč Českou republikou
- **3. 5.; 13. - 15. 5. 2013** - 10. ročník Jarních dnů zdraví proběhl tradičně v Národním domě. Návštěvníci měli možnost nechat se vyšetřit a změřit si cholesterol, triglyceridy, glukózu, tělesný tuk a tlak krve, v pondělí byla připravena Farma Rózinka z Čelechovic na Hané, v úterý přednášela Lenka Sehnalová – Nordic walking v našem životě, ve středu MUDr. Z. Dokládal - Zásady zdravé výživy při zvýšeném výdeji energie, 3. 5. – proběhla akce Zachraňte životy, mějte čisté ruce, Den melanomu v Nemocnici Prostějov.
- **21. 9. 2013** – Evropský den bez aut, nově v Kolářových sadech ve spolupráci se ZŠ a MŠ Jana Železného v Prostějově
- **19. 9. 2013** – Prostějovská koloběžka – 2. ročník na nám. T. G. Masaryka – náhradní forma dopravy ve městě – organizátor Sportcentrum Prostějov – celkem 195 účastníků
- **28. 9. 2013** – Pochod všech generací
- **září 2013** - Branně-vlastivědná soutěž - pořádalo Muzeum Prostějovska za podpory Zdravého města Prostějova, městské policie, hasičského záchranného sboru, střední zdravotnické školy, armádního sportovního oddílu Dukla a Pedagogické fakulty Olomouc v areálu Základní školy na ul. Dr. Horáka v Prostějově. Soutěž byla určena žákům prvního stupně základních školy, kteří prokazovali své znalosti na 9 stanovištích - zdravotvědě, v požární ochraně, v dopravně-bezpečnostní problematice, vlastivědě, branné oblasti a dále absolvovali překážkovou dráhu, hod granátem na cíl, střelbu na cíl a štafetový běh. Součástí programu byl také seskok parašutistů na hřiště, ukázky laserové střelnice, práce služebního psa a sportovní hry.

- **3. 6. 2013** – Fórum Zdravého města - 10P – veřejné projednání a aktualizace Plánu zdraví a kvality života
- **během školního roku** – probíhají aktivity v rámci projektu mateřských škol „Zdravé dítě ve zdravém městě“
- **průběžně 2013** – Radniční listy – cyklus osvětových článků na téma zdravý životní styl

Grantový systém PZM Prostějov 2013

- v roce 2013 získalo 13 zájemců částku 90 000 Kč v rámci grantového systému zdravého města na akce zaměřené především na zdravý životní styl, sport, využívání volného času, propojování aktivit mladých i seniorů v našem městě
- např. Taneční odpoledne pro seniory i mladé, Pochod všech generací, přednášková činnost pro seniory v oblasti zdravého životního stylu, osvětové akce a přednášky zaměřené na přípravu bezpečné stravy, Prostějovské běhy za zdravím, pokus o rekord v počtu účastníků setkání s holemi Nordic Walking TOUR 2013

Spolupráce zástupců Zdravého města s manažerem prevence kriminality, který je zároveň tajemníkem komise Rady Statutárního města Prostějova, a to komise prevence kriminality, je velmi dobrá. Na vysoké úrovni je rovněž spolupráce se Skupinou prevence městské policie.

V.D Medializace a propagace

Významným zdrojem informací pro občany města Prostějova jsou Radniční listy, webové stránky města, regionální tisk i Prostějovský informační kanál - PIK.

Informační centrum informuje občany pravidelně ve vitrínách i v osobním kontaktu s návštěvníky o všech akcích. Koordinátorka PZM i pracovníci informačního centra jsou připraveni odpovídat na případné dotazy týkající se aktivit Zdravého města.

O akcích ZM a jeho partnerů jsou občané pravidelně informováni i formou plakátů, které najdou v centru města, ve vývěškách osadních výborů a podle charakteru akce jsou plakáty dodávány do konkrétních zařízení (např. DPS, domy pro seniory).

Městská knihovna je významným partnerem a zároveň propagátorem akcí.

Na internetových stránkách města jsou pravidelně zveřejňovány všechny informace, fotografie z proběhlých akcí, kampaní a také informace z NSZM.

Kabelová televize vysílá pravidelně týdenní bloky reportáží z města i regionu. Na webových stránkách města se občané mohou seznámit s nejaktuálnějším děním ve městě i regionu Prostějovska.

Monitoring tisku k vybraným akcím roku 2013:

název akce	počet článků
Den Země	6
Evropský den bez aut	4
Branně-vlastivědná soutěž	1
Jarní dny zdraví	8
Cykloběh – Řekni drogám ne	2
Kampaň „Na kolo jen s přilbou“	3
Cyklobus	9
Soutěž „O pohár Zdravého města“	2
Fórum Zdravého města	4

Zdravé dítě ve zdravém městě	2
Komunitní plánování a ZM	10
Řekni NE drogám	5
Udržitelná energetika	2
Konference NSZM	1
Baterkiáda	2
Den stromů	3
Pochod všech generací	2
Den diabetu	2
Rodičovská akademie	1
Bezbariérové trasy	5
CELKEM	74

Spolupráce s partnery probíhá přímo nebo prostřednictvím NSZM.

NSZM ČR aktivně a dlouhodobě spolupracuje s následujícími ministerstvy:

- Ministerstvo zdravotnictví ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo vnitra ČR
- Ministerstvo dopravy ČR
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR

Celostátní rady a výbory při Vládě ČR a ministerstvech ČR

- Zastoupení NSZM ČR v orgánech na národní úrovni:

Rada vlády pro udržitelný rozvoj

- Výbor pro komunikaci
- Výbor pro Strategii udržitelného rozvoje
- Pracovní skupina pro místní Agendy 21
- Pracovní skupina pro strategii vzdělávání k udržitelnému rozvoji
- Pracovní skupina pro tvorbu indikátorů udržitelného rozvoje
- Mikrotým k udržitelné a bezpečné dopravě při Pracovní skupině pro místní Agendy 21
- Meziřesortní pracovní skupina EVVO při MŽP
- Pracovní skupina MV ČR pro kvalitu v územní veřejné správě
- Pracovní skupina MZ ČR pro expertní zdravotní plány
- Pracovní skupina MŽP pro udržitelnou spotřebu výroby

Česká kancelář WHO v Praze

NSZM ČR úzce spolupracuje s regionální Kanceláří Světové zdravotní organizace (WHO)

- Pracovní skupina koordinátorů komunitních projektů WHO v ČR
- Pracovní skupiny pro prevenci úrazů; prevenci obezity; podporu aktivního stáří

Odborní partneři

Univerzita Karlova (UK)

- spolupráce s UK, zejména s jejím Centrem pro sociální a ekonomické strategie (CESES), Centrem pro otázky životního prostředí (COŽP) a katedrou Sociální a kulturní ekologie

UK (SKE UK)

Univerzita Palackého Olomouc

spolupráce s katedrou rekreologie

Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ)

spolupráce na odborných seminářích a školeních k tématice podpory zdraví

Centrum dopravního výzkumu (CDV)

spolupráce na zavádění udržitelných modelů dopravy ve městech a regionech

Mezinárodní poradenské centrum obcí (MEPCO)

spolupráce v oblasti kvality veřejné správy (Balanced ScoreCard)

Česká informační agentura životního prostředí (CENIA)

spolupráce na Databázi MA21

BESIP - Ministerstvo dopravy ČR

spolupráce v oblasti prevence dopravních úrazů (projekty Bezpečná obec, Pásovec aj.)

Nadace partnerství

spolupráce v oblasti prosazování principů udržitelného rozvoje

Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj (TIMUR)

spolupráce při zavádění Společných evropských indikátorů (ECI), zastřešených Evropskou komisí

VI. Z Á V Ě R

Kvalita realizace Projektu Zdravé město a místní Agendy 21 je monitorována prostřednictvím oficiální sady Kritérií MA21, v rámci níž potvrdilo statutární město Prostějov v průběhu roku 2013 kategorii „C“.

Od listopadu 2010 zaštiťuje projekt Zdravé město a místní Agenda 21 RNDr. Alena Rašková, náměstkyně primátora statutárního města Prostějova. V komisi pro projekt Zdravé město začali pracovat noví členové z řad zástupců podnikatelské sféry. Dochází k podpoře a upevňování spolupráce mezi městem a partnery tohoto projektu, a tak k udržitelnosti rozvoje našeho města. Získali jsme nové partnery, kteří sami projevíli zájem o spolupráci a chtějí přispívat k rozvoji našeho města.

Aktivity a projekty Zdravého města a jeho partnerů jsou vnímány veřejností velmi pozitivně.

Prostějov 28. 01. 2014

Zpracovala: PaedDr. Alena Dvořáková, koordinátorka Projektu Zdravé město a MA21